

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
GRĖSMIŲ VALDYMO IR KRIZIŲ PREVENCIJOS GRUPĖ

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMŲ: „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOBILIZACIJOS IR PRIIMANČIOSIOS ŠALIES PARAMOS ĮSTATYMO ĮGYVENDINIMO“, „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2020 M. LAPKRIČIO 18 D. NUTARIMO NR. 1295 „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KARO PADĖTIES ĮSTATYMO ĮGYVENDINIMO“ PAKEITIMO“ IR „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 1998 M. LAPKRIČIO 17 D. NUTARIMO NR. 1340 „DĖL KARIŲ, ŽUVUSIŲ (MIRUSIŲ) TIKROSIOS KARO TARNYBOS METU, LAIDOJIMO IŠLAIDŲ, KARIŲ IR JŲ ŠEIMOS NARIŲ PALAIKŲ PERVEŽIMO Į LIETUVĄ IŠLAIDŲ APMOKĖJIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO“ – PROJEKTŲ (TOLIAU KARTU – PROJEKTAI) (TAP 21-991(2); 21-992(2); 21-993(2)) (TAIS NR. 21-27940(2); 21-27941(2); 21-27942(2))

2021-12-01 Nr. NV-3098

Vilnius

Projektų rengėjas. Krašto apsaugos ministerija.

Projektų tikslas. Įgyvendinti Mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymo (toliau – Mobilizacijos įstatymas) ir Karo padėties įstatymo nuostatas, sudaryti sąlygas tinkamai pasirengti valstybės gynybai ir valstybės funkcionavimui paskelbus mobilizaciją ar įvedus karo padėtį.

Dabartinė situacija. 2021 m. sausio 1 d. įsigaliojo naujos redakcijos Mobilizacijos ir Karo padėties įstatymai. Šie įstatymai pakeitė iki šiol buvusį teisinį reguliavimą paskelbus mobilizaciją ar įvedus karo padėtį. Ypatingo teisinio statuso – karo padėties ar mobilizacijos paskelbimas apima ne tik ginkluotųjų pajėgų veiklą, bet ir visų gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų vykdymą. Iki 2020 m. gruodžio 31 d. Vyriausybė turėjo priimti šių įstatymų įgyvendinamuosius teisės aktus.

Projektų esmė. Priimti Vyriausybės nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymo įgyvendinimo“ (toliau – Nutarimas Nr. 1), pakeisti Vyriausybės nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo įgyvendinimo“ (toliau – Nutarimas Nr. 2) ir Vyriausybės nutarimą „Dėl karių, žuvusių (mirusių) tikrosios karo tarnybos metu, laidojimo išlaidų, karių ir jų šeimos narių palaikų pervežimo į Lietuvą išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Nutarimas Nr. 3).

Nutarimu Nr.1 siūloma:

- Patvirtinti Valstybės mobilizacijos operacijų centro (toliau – VMOC) sudėtį: vadovas – Vyriausybės kancleris, nariai – ministerijų viceministrai arba kancleriai bei kitų civilinių mobilizacijos institucijų (toliau – CMI) atstovai. VMOC veikla organizuojant, kontroliuojant ir koordinuojant mobilizacijos vykdymą ir priimančiosios šalies paramos teikimą, apims visų ministerijų ir kitų valstybės institucijų ir įstaigų veiklos sritis. VMOC Vyriausybei teikiami siūlymai dėl mobilizacinių išteklių panaudojimo prioritetų,

valstybės rezervo panaudojimo ir kitų priemonių, taip pat priimami sprendimai dėl mobilizacinių nurodymų skyrimo CMI turės ypatingą reikšmę užtikrinant valstybės funkcionavimą ir gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų vykdymą. VMOC šiuo metu nesudaromas.

- Patvirtinti Jungtinio priimančiosios šalies paramos koordinavimo komiteto (toliau – JPŠPKK) sudėtį. JPŠPKK šiuo metu yra sudarytas. Siūlomi redakcinio pobūdžio pakeitimai. JPŠPKK pirmininkas – krašto apsaugos ministras, nariai – visų ministerijų viceministrai arba kancleriai, Vyriausybės kanceliarijos, Lietuvos kariuomenės ir Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamento prie Krašto apsaugos ministerijos (toliau – MD) atstovai.
- Patvirtinti pridedamus projektus:
  - **Valstybės mobilizacijos operacijų centro nuostatus.** Naujas teisės aktas, kuriuo nustatomos VMOC funkcijos, struktūra ir veiklos organizavimas, sušaukimo tvarka. Numatoma, kad VMOC kontroliuos ir koordinuos mobilizacijos CMI veiksmus, vykdant valstybines mobilizacines ir priimančiosios šalies paramos teikimo užduotis, valstybės mobilizacijos plano įgyvendinimą, mobilizacijos išteklių naudojimą, teiks Vyriausybei informaciją ir siūlymus sprendimų mobilizacijos klausimais priėmimui.
  - **Jungtinio priimančiosios šalies paramos koordinavimo komiteto nuostatus.** Šie nuostatai šiuo metu patvirtinti atskiru Vyriausybės nutarimu. Siūloma nuostatus tikslinti: numatyti, kad Komiteto posėdžiai bus rengiami priimančiosios šalies paramos valdymo grupės siūlymu arba Komiteto vadovo ar kitų Komiteto narių iniciatyva; numatoma galimybė posėdžius organizuoti nuotoliniu būdu; papildyta nuostatomis dėl asmens duomenų tvarkymo.
  - **Gyvybiškai svarbių valstybės funkcijų sąrašą.** Šiuo metu šis sąrašas yra patvirtintas atskiru Vyriausybės nutarimu. Šiame projekte nėra esminių pakeitimų.
  - **Valstybinių mobilizacinių užduočių valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms sąrašą.** Šiuo metu šis sąrašas yra patvirtintas atskiru Vyriausybės nutarimu. Projekte atsisakoma nuostatų dėl valstybinės mobilizacinės užduoties skyrimo Antrajam operatyvinių tarnybų departamentui prie Krašto apsaugos ministerijos ir padaryti tikslinamojo pobūdžio pakeitimai.
  - **Priimančiosios šalies paramos teikimo užduočių valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms sąrašą.** Šiuo metu šis sąrašas yra patvirtintas atskiru Vyriausybės nutarimu. Projektu patikslinamos priimančiosios šalies paramos teikimo užduotys ministerijoms, atliekami redakcinio pobūdžio pakeitimai.
  - **Mobilizacijos sistemos subjektais esančių valstybės institucijų ir įstaigų, turinčių teisę mobilizacijos metu gauti mobilizacijos sistemos uždaviniams įgyvendinti reikalingų piniginių lėšų grynaisiais pinigais iš valstybės išdo sąskaitos, sąrašą.** Naujas teisės aktas, kuriuo siūloma į sąrašą įtrauktoms valstybės institucijoms ir įstaigoms mobilizacijos metu gauti lėšas grynaisiais pinigais iš valstybės išdo. Į šį sąrašą įtraukiamos tos valstybės institucijos ar įstaigos, kurioms Vyriausybė yra paskyrusi valstybines mobilizacines užduotis. Be minėtų institucijų ar įstaigų, į šį sąrašą įtraukti ir kiti subjektai: Lietuvos kariuomenė, Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas prie Krašto apsaugos ministerijos, Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos ir Viešojo saugumo tarnyba prie Vidaus

reikalų ministerijos, kurių vykdoma veikla yra ypač svarbi įgyvendinant gyvybiškai svarbias valstybės funkcijas. Iš viso į sąrašą įtrauktos 27 institucijos.

- **Civilinio mobilizacinio personalo rezervo sudarymo ir apskaitos tvarkos aprašą.** Šis aprašas šiuo metu patvirtintas atskiru Vyriausybės nutarimu. Aprašas dėstomas nauja redakcija. Aprašu nustatomas civilinio mobilizacinio personalo rezervo sudarymo, personalo rezervo sudėties keitimo, personalo rezervo duomenų tvarkymo tvarka.
  - **Mobilizacijos sistemos būklės ir civilinių mobilizacijos institucijų ir joms pavaldžių subjektų pasirengimo mobilizacijai ir priimančiosios šalies paramai teikti vertinimo tvarkos aprašą.** Naujas teisės aktas. Siūloma nustatyti mobilizacijos sistemos būklės ir civilinių mobilizacijos institucijų, išskyrus Valstybės saugumo departamentą, ir civilinėms mobilizacijos institucijoms pavaldžių subjektų pasirengimo mobilizacijai ir priimančiosios šalies paramai teikti vertinimo kriterijus ir tvarką, kuriais vadovaujantis MD kasmet atliks mobilizacijos sistemos būklės ir mobilizacijos institucijų pasirengimo mobilizacijai ir priimančiosios šalies paramai teikti vertinimą, o duomenis apie pasirengimą mobilizacijai kasmet teiks Vyriausybei.
  - **Valstybės mobilizacinių galimybių katalogo sudarymo ir tvarkymo, jame kaupiamos informacijos teikimo mobilizacijos sistemos subjektams ir kitiems subjektams, kuriems tokia informacija teikiama pagal tarptautinius įsipareigojimus, tvarkos aprašą.** Naujas teisės aktas. Katalogą sudarytų Valstybės mobilizacinių išteklių katalogas ir Priimančiosios šalies paramos galimybių katalogas. Kataloge būtų kaupiama informacija apie visų mobilizacijos institucijų materialinių išteklių poreikį, rengiantis mobilizacijai ar ją vykdant, ir informacija apie mobilizacinių poreikių patenkinimo galimybes. Katalogas būtų įslaptinamas. Siūloma nustatyti, kad duomenis į katalogą suveda ir tvarko MD. Nustatoma katalogui rengti reikalingos informacijos gavimo, tvarkymo ir kataloge esančios informacijos pateikimo tvarka. Mobilizacinių galimybių katalogas sudarys sąlygas sklandesniam pasirengimui valstybės mobilizacijai ir priimančiosios šalies paramai teikti, leis efektyviau valdyti mobilizacijos ir (ar) karo padėties metu reikalingų materialinių išteklių ir paslaugų sutelkimą ir panaudojimą
  - **Priimančiosios šalies paramos teikimo organizavimo tvarkos aprašą.** Naujas teisės aktas, kuriuo nustatoma priimančiosios šalies paramos organizavimo tvarka nepaskelbus mobilizacijos ir (ar) karo padėties ir šios paramos teikimo organizavimas mobilizacijos ar dalinės mobilizacijos metu.
- Nustatyti, kad mobilizacijos sistemos būklės vertinimas pagal šio nutarimo nuostatas pradedamas nuo 2022 m.
  - Pavesti į VMOC ir JPŠPKK įtrauktoms institucijoms paskirti atstovus ir informaciją apie juos pateikti Institucijai.
  - Pavesti Mobilizacijos sistemos subjektais esančių valstybės institucijų ir įstaigų, turinčių teisę mobilizacijos metu gauti mobilizacijos sistemos uždaviniams įgyvendinti reikalingų piniginių lėšų grynaisiais pinigais iš valstybės išdo sąskaitos, vadovams paskirti atstovus, turinčius teisę paaimti pinigines lėšas grynaisiais pinigais iš valstybės išdo sąskaitos.
  - Pripažinti netekusiai galios Vyriausybės nutarimus, kurie yra keičiami ir tvirtinami Nutarimu Nr.1.

Nutarimu Nr. 2 siūloma:

- Pakeisti Vyriausybės nutarimą „Dėl Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymo įgyvendinimo“ ir išdėstyti jį nauja redakcija.
- Patvirtinti pridedamus projektus:
  - **Laikinojo turto paėmimo ir turto rekvizicijos organizavimo ir vykdymo, laikinai paimto išlikusio turto grąžinimo, atlyginimo už rekvizuotą ir laikinai paimtą turtą tvarkos aprašą.** Siūloma nustatyti bendrą laikinojo turto paėmimo ir turto rekvizicijos organizavimo ir vykdymo, laikinai paimto išlikusio turto grąžinimo, atlyginimo už rekvizuotą ir laikinai paimtą turtą tvarką, taip pat nustatyti laikinai paimto ir rekvizuoto turto apskaitos dokumentų formą, turto paėmimo tvarką savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu ir turto paėmimo tvarką karinio vieneto vado sprendimu. Šiuo metu skirtingų materialinių išteklių paėmimo procedūras reglamentuoja atskiri tvarkos aprašai.
  - **Būtinųjų darbų skyrimo, apskaitos, organizavimo, būtinuosius darbus atliekančių asmenų aprūpinimo tvarkos aprašą.** Šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas keičiamas iš esmės. Siūloma nustatyti būtinųjų darbų asmenims skyrimo ir organizavimo, būtinųjų darbų apskaitos, atlyginimo už būtinuosius darbus ir būtiniesiems darbams atlikti asmenų naudotas asmenines darbo priemones procedūras. Siūloma nustatyti, kad už vieną būtinųjų darbų valandą mokama 0,8 Vyriausybės nustatyto minimaliojo valandinio atlygio dydžio išmoka, už atliktus būtinuosius darbus atsiskaitoma iki kiekvieno mėnesio 15 d.
  - **Atlyginimo už būtinąsias užduotis tvarkos aprašą.** Šiuo nauju teisės aktu siūloma nustatyti ūkio subjektų prašymų atlyginti už jų mobilizacijos ar karo padėties metu vykdytas Vyriausybės ar savivaldybės administracijos direktoriaus nustatytas būtinąsias užduotis pateikimo, nagrinėjimo ir atlyginimo už šias užduotis tvarką ir sąlygas.
  - **Ginkluotųjų pajėgų narių, žuvusių (mirusių) dėl su tarnyba ginkluotosiose pajėgose susijusių priežasčių, valstybės finansuojamų laidojimo išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašą.** Šiuo tvarkos aprašu nustatoma ginkluotųjų pajėgų narių, žuvusių (mirusių) dėl su tarnyba ginkluotosiose pajėgose susijusių priežasčių, valstybės finansuojamų laidojimo išlaidų apmokėjimo tvarka karo padėties atveju. Nustatoma, kad laidojimo išlaidos apmokamos iš ginkluotosioms pajėgoms priklausančiai institucijai, kurioje tarnybą atliko žuvęs (miręs) ginkluotųjų pajėgų narys, skirtų valstybės biudžeto asignavimų.
- Nustatyti, kad ginkluotųjų pajėgų narių, žuvusių (mirusių) dėl su tarnyba ginkluotosiose pajėgose susijusių priežasčių, valstybės finansuojamų laidojimo išlaidų dydis negali viršyti 64 bazinių socialinių išmokų dydžio (įskaitant su laidojimu susijusias kremavimo išlaidas).
- Įgalioti Krašto apsaugos ministeriją patvirtinti vidaus tarnybos statutinių valstybės tarnautojų, Vadovybės apsaugos tarnybos pareigūnų ir žvalgybos pareigūnų, įtrauktų į ginkluotųjų pajėgų narių sąrašą, einamų pareigų ir laipsnių, tarnybinių rangų prilyginimo karių laipsniams bei tarnybos metų pagal kario laipsnį nustatymo tvarką.
- Pripažinti netekusiai galios Vyriausybės nutarimus, kurie yra keičiami ir tvirtinami Nutarimu Nr.2.

Nutarimu Nr. 3 siūloma pakeisti Vyriausybės nutarimą „Dėl karių, žuvusių (mirusių) tikrosios karo tarnybos metu, laidojimo išlaidų, karių ir jų šeimos narių palaikų pervežimo į Lietuvą išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir nustatyti, kad aprašas netaikomas karo padėties metu. Karių, kaip ir kitų ginkluotųjų pajėgų narių, žuvusių karo padėties metu atliekant tikrąją karo tarnybą, laidojimo išlaidos būtų atlyginamos Ginkluotųjų pajėgų narių, žuvusių (mirusių) dėl su tarnyba ginkluotosiose pajėgose susijusių priežasčių, valstybės finansuojamų laidojimo išlaidų apmokėjimo tvarkos aprašo nustatyta tvarka.

Derinimas. Projektai derinti su visomis ministerijomis ir kitomis mobilizacinėmis institucijomis: Konstituciniu teismu, Prezidento kanceliarija, Seimo kanceliarija, Vyriausybės kanceliarija, Generaline prokuratūra, Lietuvos banku, Valstybės saugumo departamentu, Nacionaline teismų administracija, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba, Lietuvos savivaldybių asociacija ir kitomis, o taip pat su Valstybine duomenų apsaugos inspekcija. Projektai patikslinti pagal institucijų pateiktas pastabas. Liko keletas Susisiekimo ministerijos ir Finansų ministerijos pastabų, į kurias neatsižvelgta. Dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta ar atsižvelgta iš dalies pateikta derinimo pažyma. Susisiekimo ministerija nesutinka su nuostatomis, kad priimančiosios šalies paramos užduočių vykdymas apmokamas iš mobilizacinei institucijai skiriamų valstybės biudžeto asignavimų. Susisiekimo ministerijos nuomone šių priimančiosios šalies paramos užduočių vykdymui, Krašto apsaugos ministerija turėtų ieškoti alternatyvių finansavimo šaltinių. Krašto apsaugos ministerija nesutinka pakeisti šios nuostatos nurodydama, kad Mobilizacijos įstatyme nustatyta, kad civilinės mobilizacijos institucijos planuoja lėšas, reikalingas pasirengti mobilizacijai vykdyti ir priimančiosios šalies paramai teikti.

Patikslinti projektai darbo tvarka derinti su Vyriausybės kanceliarija.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė yra pateikusi redakcines ir tikslinamojo pobūdžio pastabas.

Projektų įgyvendinimo kaštai ir nauda. Mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymo bei Karo padėties įstatymo numatytoms priemonėms įgyvendinti šiuo metu papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės – jos bus įgyvendinamos iš mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos reikmėms skirtų asignavimų.

Lėšų poreikis paskelbus mobilizaciją ar įvedus karo padėtį priklausys nuo susiklosčiusių faktinių aplinkybių, pvz., būtiniesiems darbams ar būtinosioms užduotims reikalingos papildomos lėšos priklausys nuo būtinuosius darbus atliekančių asmenų ar būtinąsias užduotis vykdančių ūkio subjektų skaičiaus, atliekamų darbų pobūdžio, trukmės, asmeninių priemonių naudojimo, papildomų lėšų poreikis rekvizicijai ir (ar) laikinajam paėmimui vykdyti priklausys nuo ginkluotųjų pajėgų, valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų poreikių, valstybės ir savivaldybių turimų materialinių išteklių ir pan.

Atitiktis Vyriausybės programai. Projektai atitinka Vyriausybės programos nuostatas.

Dalykinio vertinimo išvada.

Siūlytina Projektus svarstyti Tarpinstituciniame pasitarime.

Grėsmių valdymo ir krizių prevencijos grupės patarėjas

Dalius Labanauskas

Dalius Labanauskas, tel. +370 706 61814, el. p. dalius.labanauskas@lrv.lt